

ACC. N:R M. 11899 :/.

Naturligtvis har det förekommit fiske
här förr i världen, och det var till hus-
behov. Fiskeplatserna, "dom" låg runt ön-
Gårö sjöområde. Det var bara vissa tider
men fiskade, för de var ju sjöfolk alla-
sammans förr här på ön. Jordbruket
sköttes samtidigt, och det var kvinnfolket,
som gjorde det med hjälp av lejd
arbetskraft: 50 öre om dagen hade dom
ungefär. Till en början åtminstone inte mer.
Så var det här på 1870-1880-talet. Ja,
på den tiden hade de nog ett 30-tal
kor, därigenom att de hade stora om-
råden tvärs på Skafvås; de förde
höet över på hösten och kospillningen
på våren och så hade de hälften-
brukare på sin mark. Nu finns det
ju inte någon, som har kor. Grisar hade

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R **M. 11899: 2.**

de och får också; och får har vi fort-
farande och de har vi på holmarna
på sommar; Getter har här funnits,
men det är mycket längheser. 1 häst
har här funnits; Nilsson hade ju häst;
men de förde hästar över från Skiffö
som hjälpte till med jordbruket. Det mesta
som odlades var potatis. Säd, odlades,
men det var mycket litet; men där-
omot odlades kreatursfoder. Strandplatsen
är samfällö. Gäso öboar äger den.
Gäso utgör $\frac{1}{4}$ hemman, och strand-
platsen har varit samfällö sedan Gäso
köptes av kronan 1741. Den köptes för
50 riksdaler silvermynt. Den blev sam-
fällö, därför att det skedde i enig sam-
förståelse. Småbåtarna dräs alltid upp
på land, men med de större båtarna

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R **M. 11899:3.**

Gjorde man inte så. Och sjöbodar före-
kom då som nu. Både i grupper och
enkelt, men mest i grupper. De gick
i arv från far till son. De äldsta
härstammar från början på 1800-talet.
Några samfundade bodar fanns inte; de
har de borta i Grundsund men inte
här. Och någon samfunda har det inte
varit här på Gåsö. Fiskredskapen förvarades
i sjöbodar och till redskapen torkades uter
på holmarna, på s.k. "väräckor". Alla
holmarna har namn och platsen där "vär-
räckerna" stod fick namn därefter. På
Grundsunds borna hade "väräckor" på
Gåsö holmar. Boningshusen hade man på
Strandplatsen; det är bara 5, som står
på egen mark.

Garnfiske hade man efter

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R **M. 11899:4.**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sill. Vi hade fiske med s.k. "landvad."
Under sista sillperioden, när sillen
gick in i fjordarna, 1877-1897, då var
det 5-6 sillsalterier här på Gåsö. Ett
30-tal, ja, mer än det, som arbetade här.
Över Hådsillen begagnades då som gödsel.
Rysjefiske fanns inte på den tiden. Men
de fiska rödspotta i nät. Och hummer-
fisket har idkats så länge som jag
minns. De kokte hummern här och
rodde till Uddevalla med den. De fick
ungefär 4 kronor fjogeb. Ljusterfiske
har funnits, men det var mycket litet.
Det var enbart ål, de ljustra; på
den tiden, var det ju så gott om ål.
Bäckefiske fanns. Det var koljebacker.
I forna tider förekom det så gott om
kolja, och därför kallas det "koljebacka".

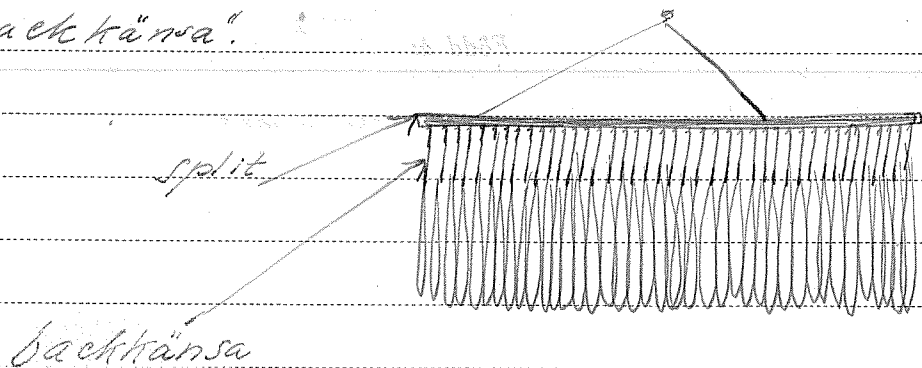
det var på backerna man fick koljan.
Dörjefiske förekom efter makrill, och
det förekommer ännu. Om vintern hade
man pillfiske. Det har aldrig varit
något storsjöfiske här på Gåsö. Krok-
fisket idkas numera endast av äldre
personer och nöjesfiskere också som bad-
gästerna här. Det finns de, som bara är ute
ett par gånger om året och fiskar av
Gåsöborna; jag tror själv jag inte varit ute
och fiskat på ett helt år. På vintern köper man
nu fisken. Men så var det inte förr.

Fisket är fritt för vem som helst; det finns
inga arrendatorer; det är öns befolkning, för vi är
själva markägare. Men kalfiske har varit utar-
renderat på Flatholmen (Se kartan!) i flera år.
Till redskapen för krokfiske räknar man
koljebacker och dörjer. På backan ungefär 1 famn

ACC. N:R M. 11899:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

bakken varje krok, och kroken sitter på en
s.k. "backkänna".

kojjebacka.

När man fäster krokarna i "spliten" kallar
man det så "splita" bakken.

Materialen är lina. Det är i allmän-
het 100 krok på en kojjebacka och
det kallas en "backhundre". Fiskehörjen
är av tagel och försedd med en blyränke
och krokarna är fästa i s.k. "fömmar";
ungefär 1 dm:s skillnad på längden.

Makrillhörjen är av lina och den
har en större blyränke; 2 fömmar med

ACC. N:R M. 11899:7.

en krok på varje. Tömmarna är gjorda av Senor, men nu göres de av nylon.

Bäckor rör man ut eller seglar ut och låter dem stå i 2 timmar, innan man drar dem. Med makkildörjen seglar man och med fiskedörjen ligger man till ankar still. Badgästerna har sina särskilda metoder; de försöker på alla möjliga sorts vis med "kastspö" och allt möjligt jök. Koljebäckerna "ägnas" med musslor och på makkilfiske har man makkil. Makkillen den fångar man ju, och så tar man ägn allt eftersom det behövs, och musslor tar på banker på ungefär 1 meters djup; de är bäst, där salt- och färskvatten möts. Och makkillen förvarar ju själv sitt bete. På fiskedörjen användes också

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 11899:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Småstör fiskesplatser, det kan vi säga är
Gåsö ränna, "Ellskärs ränna", i när-
heten av "Borden" och "Kvarnholme ränna".
I "Ellskärs ränna" är ungefär 90 famn,
i "Gåsö ränna" 20-25 famn och i
"Kvarnholme ränna" 12 famn. "Vasbygge"
är ett namn, som jag aldrig hört förr.
Det finns holmar, som heter "Wasbolmar-
na" (Se kartan!), men varifrån ordet
kommer vet jag inte.

Fisken har minskat. Sn-
ledningen skulle jag tro är, att det
trålar så mycket utanför kusten med
sitt "smurrevader" och de fördärvar små-
fisken. Någon inplantering av fisk har
inte förekommit här. Inomskärs har
koljan försvunnit, och det innebär, att
de får gå längre ut och söka med backe-

ACC. N:R M. 14899:9.

fisket. Matnyttiga fiskesorter är sill,
lösk, kolja, "pytte" (=vitling); (det är den
lilla vitlingen, som kallas sae), sand-
gjädda, makrill, ål och en hel del
andra. Dessa fiskeslag är bra allihop;
dåliga kan man ju inte säga men
mindervärdiga är ulkar, ålrousa, berg-
yltra och kaj; som kallas "kæ". Lösk
är bäst i månader med r. i. Grisar
har man inte gett fisk utan mycket
litet, för fläsket blir odugligt. Men
till katter och höns har fisk getts. I forna
tider fanns det en massa hundar här,
men de åt ingen fisk.

Förr åt de storkad fisk
här; de knippade ihop dem 2 och 2
och hängde dem grense över ett möre
t.ex. en badvägg. Först rensades fisken, men

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 11899: 10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skinnar dragning förekom inte. Torkningen sked-
de genom vind och sol. De tog fisken på
målet allteftersom "dom" behövde den och
den kokades. Torkad fisk hade inget särskilt
namn. Det berodde på hushällets storlek,
om man bytte eller handlade med varan.

Jag vet inte om de låg den i vatten och
blötte den; själv har jag aldrig ätit den.
De har rökat lite maktrell här. Och
rökningen var ganska primitiv. "Dom"
hade en tunna med bottenarna ur och
så eldä de med enris under och
fisken var upphängd inne i tunnan.

Det var huvudsakligast stortorsk, som
saltades. Vid särskilt stora fiskar togs
ryggraden ur. Man låg den varutals med
salt i en tunna. Före tillagningen blöttes
fisken i vatten, så den blev Hagom

ACC. N:R M. 11899 : //.

för kokning. Huvudsakligast användes fisken till kokning och så kunde man göra fiskpudding på överlevorna. Guden lever slas-lader med förvällda risgrryn och rågrmjöl och pepper och salt och så gjordes bul-lar av detta, vilka lader i lagom stora forskhud och koktes. Det kallades "pilkhud". Fisk är en högvärdig föda, anser vi här på Gåsö. Till bröllop skulle det vara kokt länge och till julen saltad länge eller lutfisk; och till påsk åt vi lutfisk också förr. De tog förr med fisk som proviant till fartyg och saltade ner och silt hade de också. Någon fiskrätt förekom varje dag, och de gamle skulle alltid ha fisk och potatis om kvällen.

Om man skulle använda muslor

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 11899:12.

lä' men dem i en järngryta på elden
och lät dem stå en tid och då avtönd-
rade musslorna så mycket vätska, så
det stod över dem vid kokningen. De saltar
sig själv, för de ligger i saltvatten.

Man kan få enstaka exemplar ostron nu,
men i forna tider fanns gott om ostron.
Hummer anses för dyr till människokost.

Både krabba och kräftor och hummer
kokas. Räkor fångas inte här. Men de an-
rättas och kokas omedelbart efter uppdrag-
ningarna ur vattnet. Havskräftor förekommer
mycket ringa. Krabbor förekommer ymnigast
i havsbundet, men är olika tider på året
ovärdig till människoföda. Inne i
fjordarna är de bäst; sämre ute i
havsbundet.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND